

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ เศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่จัดอพยพโครงการอ่างเก็บน้ำแม่กวง
จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้เขียน ศรัณย์ ธิติลักษณ์

รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

อาจารย์ ดร.มยุรี	อนุমানราชชน	ประธานกรรมการ
อาจารย์ ดร.ปรีชา	เจ็งเจริญ	กรรมการ
อาจารย์ ดร.สุภาพร	นาคบัลลังก์	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อวัดระดับเศรษฐกิจครัวเรือนของราษฎรในพื้นที่จัด
อพยพ ซึ่งได้รับผลกระทบจากโครงการสร้างอ่างเก็บน้ำแม่กวง (2) เพื่ออธิบายถึงปัจจัยที่มีผลต่อ
สภาพเศรษฐกิจชุมชน ในพื้นที่จัดอพยพ และ (3) เพื่อระบุบทบาทขององค์กรชุมชนต่อสภาพ
เศรษฐกิจชุมชน ในพื้นที่จัดอพยพ

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ อธิบายถึงความเกี่ยวพัน
ต่างๆ ของประชาชนต่อเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่ที่ศึกษา การศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากตัว
อย่างครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำแม่กวง และเข้าอยู่ในพื้นที่ที่รัฐจัด
อพยพ ในโครงการสร้างอ่างเก็บน้ำแม่กวง จังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งหมดจำนวน 298 ครัวเรือน
และใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับผู้ใหญ่บ้านจำนวนสองราย

ผลการศึกษาพบว่า

1. เศรษฐกิจครัวเรือนในพื้นที่จัดอพยพอยู่ในระดับดี ทั้งนี้พิจารณาจากการวัดสภาพ
เศรษฐกิจโดยการเปรียบเทียบสัดส่วนของรายได้และค่าใช้จ่าย การให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ประเมิน
ความพอเพียงของรายได้ - ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนของตนเองว่าอยู่ในระดับพอเพียงหรือไม่ และ
ผู้วิจัยพิจารณาเรื่องอำนาจความสะดวกของครัวเรือนในพื้นที่จัดอพยพประกอบกัน

2. ปัจจัยที่มีผลต่อสภาพเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่จัดอพยพ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ได้แก่ อาชีพ รายได้ หนี้สิน เครื่องอำนวยความสะดวก ปัจจัยพื้นฐานในชุมชน ได้แก่ การให้บริการของรัฐ ความสัมพันธ์ของสมาชิกในชุมชน การรับรู้ข่าวสาร ความร่วมมือกันของคนในชุมชน ส่วนบทบาทขององค์กรชุมชน ได้แก่ กิจกรรมของกลุ่มองค์กรในชุมชน ระดับการให้ประโยชน์แก่ครัวเรือนและเศรษฐกิจชุมชน ปัจจัยเหล่านี้มีความสัมพันธ์และส่งผลต่อเศรษฐกิจของชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติองค์กรชุมชนมีบทบาทต่อสภาพของเศรษฐกิจในชุมชนพื้นที่จัดอพยพในระดับน้อย ทั้งนี้เนื่องจากระบบการจัดการให้สิทธิเข้าถึงครองที่ดินโดยการจับสลากพื้นที่แปลงจัดสรรมีส่วนทำลายระบบความสัมพันธ์ของบุคคลในชุมชนแบบดั้งเดิม องค์กรชุมชนส่วนใหญ่มีลักษณะไม่เป็นทางการ มีการรวมตัวกันดำเนินงานแบบไม่ต่อเนื่องและไม่เป็นระบบ ไม่มีกฎหมายรองรับการจัดตั้งหรือไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐในการดำเนินงาน อย่างไรก็ตามองค์กรชุมชนบางองค์กรมีอำนาจต่อรองอยู่ ส่วนองค์กรชุมชนองค์กรเดียวที่เป็นทางการซึ่งมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องได้แก่ กลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์หมู่บ้าน

The research results were as follows :

1. Economy of each household in the resettlement area is at a good level. This is evidenced by the economic data : compare the ratio of family income and expenditure, self-estimate the sufficiency of their income. In addition, the researcher also considered their household facilities.
2. Factors affecting the economic conditions of the community in the resettlement area consisted of three aspects : basic economic factors of the household such as occupation, income, debts and household facilities; basic community factors such as government community services, relationship among household members, information perception and cooperation among community members; and roles of community associations and their activities' contribution to each household and economic community. All of these factors were statistically related to the community economy.
3. Community organizations played minor role in the resettlement area at a low level. This was because the land allocation system, allowing the people to possess lands was based on the lottery method. This greatly reduced the importance of close relationship among people. Most of the organizations were not formally established. They were organized informally, in an unplanned manners without continuity. These organizations did not receive full government support. However, some organizations still had bargaining power. The Cooperative Local Bank was the only village organization that was formally accepted and that operated systematically and with continuity.